

Op verzoek van Stichting Cupertino maakte Reliëf een overzicht van bestaande verhaalmethoden in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking.

Indeling

1. Integrale benaderingen
2. Voorgedrukte levensboeken
3. Vragenlijsten
4. Voorleesmethoden
5. Methoden gericht op begeleiding bij verlies en rouw
6. Digitale methoden
7. Diversen

Integrale benaderingen

Ton van Oosterhout, Thom Spit, Werner van de Wouw,

Mensen met een verhaal. Een narratief-pastorale benadering van mensen met een verstandelijke handicap.

Hoevelaken: SGO 1998. Isbn 90 73715 17 2. Aantal pagina's: 184. Prijs: € niet meer verkrijgbaar.

Website: geen.

Geschikt voor:

- Zingevingsondersteuning
- Identiteitsondersteuning
- Zorg afstemmen op de identiteit van de cliënt
- Beeldvorming aanvullen
- Continuïteit van de zorg waarborgen
- Ondersteuning bij verlies en rouw

Korte typering:

De auteurs reiken een uitgewerkt kader aan voor het werken met levensverhalen in het kader van zorg, diagnostiek, specifiek gericht op zingeving en betekenisgeving. Het bevat veel voorbeelde en uitgewerkte casuïstiek.

In de bijlage staat een interviewmodel dat gehanteerd kan worden om een levensverhaal te schrijven, met of voor de client.

Auteurs maken helder wat de realiteit is tussen zorgplan en levensverhaal. Ieder met een eigen domein, maar wel op elkaar betrokken.

Misschien wel de beste theoretische onderbouwing van het werken met levensverhalen in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. Jammer dat het al jaren uitverkocht is.

Stephanie Zerfass, Erik Weber,

Levensverhalen. Herinneren – begrijpen – verstaan. Biografisch werken en rehistorisering van levensverhalen met mensen met een verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblemen.

Uitgegeven door Hand in hand 2008. Aantal pagina's: 83. Prijs: € 0,00.

Website: http://hih.euregioprojekt-handinhand.nl/fileadmin/hih/PDF/NL_Handreicherung__Weber_Zerfass.pdf.

Geschikt voor:

- Diagnostiek
- Beeldvorming aanvullen
- Zorg afstemmen op de identiteit van de cliënt
- Verleden verwerken / balans opmaken

Korte typering:

Uitvoerige handleiding voor biografisch werken met cliënten met een verstandelijke beperking. Biografisch werken omvat meer dan het maken van een levensboek. Feitelijk gaat het om de vraag of en waarom zorgverleners met de client in gesprek willen over haar of zijn levensverhaal. De bijgevoegde vragenlijst, die gericht is op de zorgverleners, stelt de vragen naar wederzijdse belangen. Biografisch werken is gericht op het vergroten van respect en begrip voor de client. De methode heeft een duidelijke spits naar het verklaren en begrijpen van moeilijk gedrag van cliënten. Geschikt voor ervaren zorgverleners.

Voorgedrukte levensboeken

Willem Cranen, Jan Habraken,

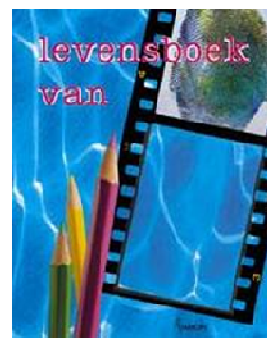
Levensboek. Een eigen boek voor mensen met een verstandelijke beperking.

Budel: Damon 2006. Isbn **1046. Aantal pagina's: 144. Prijs: € 12,50.

Website: <http://www.damon.nl/boek.php?usrid=&f=&sub=&sort=titel&id=419>.

Geschikt voor:

- Identiteitsondersteuning
- Zorg afstemmen op de identiteit van de cliënt
- Versterken van netwerk
- Continuïteit van de zorg waarborgen
- Beeldvorming aanvullen
- Zingevingsondersteuning

Korte typering:

Voorgedrukt levensboek.

Werkt met open vragen en niet met pictogrammen.

Ringband met losbladig systeem, waar eenvoudig bladen uitgehaald en aan toegevoegd kunnen worden.

Bevat een goede handleiding over doelen, functies, werkwijze, hanteren van foto's en andere documenten en eigenaarschap.

Het werken met voorgedrukte vragen heeft als voordeel dat het steun en houvast biedt. Het nadeel is dat het lang niet altijd zal aansluiten bij de individuele levensloop van de hoofdpersoon van het verhaal.

J. Habraken,

Levensboek van...

Leende: Damon, i.s.m. Dienst Geestelijke verzorging van Vizier/Saamvliet 2000. Niet meer verkrijgbaar.

Website: geen.

Geschikt voor:

- Identiteitsondersteuning
- Zorg afstemmen op de identiteit van de cliënt
- Versterken van netwerk
- Continuïteit van de zorg waarborgen
- Beeldvorming aanvullen

Korte typering:

Voorgedrukt levensboek.

Werkt met open vragen en niet met pictogrammen.

Voorloper van Cranen en Habraken, Levensboek (Damon).

Nicolette Dukker,

Levensboek. Inclusief CD-rom.

Julianadorp: 's HeerenLoo. Aantal pagina's: 50: . Prijs: € 38,50.

Website: <http://www.sheerenloo.nl/Images/Levensboek.pdf>.

Geschikt voor:

- Identiteitsondersteuning
- Zorg afstemmen op de identiteit van de cliënt
- Versterken van netwerk
- Continuïteit van de zorg waarborgen
- Beeldvorming aanvullen

Korte typering:

Voorgedrukt levensboek, losbladig systeem, in Multomap.

Indeling in de gebruikelijke thema's: 1. ik; 2. relaties; 3. levensperiodes; 4. woningen; 5. dagbesteding; 6. vrije tijd; 7. uitstapjes; 8. bezittingen; 9. gebeurtenissen; 10. levensbeschouwing. Bij elke categorie is een handleiding met een korte instructie en suggesties

Uniek is dat er een CD-Rom bij geleverd wordt, met een CD-rom met aanvullende werkbladen en per subcategorie een pictogram, een plaatje of een lege pagina.

Dit maakt het systeem flexibeler dan andere voorgedrukte levensboeken. Vraagt wel meer van de creativiteit van de begeleider.

Trudy Beijk-Damen, Marianne van Delft,

Dit ben ik... Mijn levensverhaal in woord en beeld.

Dwingeloo: Kavanah 1999. Isbn 978-90-5740-049-0. Aantal pagina's: 64. Prijs: € 16,00.

Website: <http://www.kavanah.nl/productinfo.asp?prodid=311&terug=titelregister%2Easp>.

Geschikt voor:

- Gezelligheid en verstrooiing
- Beeldvorming aanvullen

Korte typering:

Gebonden uitgave waarin kinderen of mensen met een verstandelijke beperking hun levensverhaal kunnen noteren.

Werkt met voorgedrukte vragen en thema's.

De illustraties zijn romantisch van aard en suggereren een ideale wereld van huisje-boompje-beestje.

Niet erg geschikt voor het maken van levensboeken met mensen met een bijzondere levensloop.

Levensboek.

Stichting Weerklank. Aantal pagina's: 95. Prijs: €28,50, niet meer verkrijgbaar.

Website: geen.

Geschikt voor:

- Identiteitsondersteuning
- Beeldvorming aanvullen
- Zorg afstemmen op de identiteit van de cliënt
- Continuïteit van de zorg waarborgen

Korte typering:

Voorgedrukt levensboek in een losbladig systeem met ringband.

Bevat pictogrammen, waarvan sommige zeer behulpzaam zullen zijn en andere voor verwarring kunnen zorgen.

De vragen zijn niet gedetailleerd uitgewerkt.

Men gaat ervanuit dat er vooral foto's worden ingeplakt.

De keuze voor de thema's houdt het midden van een echt levensboek en een boek met relevante feiten ten behoeve van de zorgverleners.

P.M. van Belle-Kusse, P.J. Barnhoorn,

Mijn kiekeboek. Zo voel ik mij thuis.

Utrecht: Centrum voor Consultatie en Expertise voor mensen met een bijzondere zorgvraag. Isbn 90-807684-1-3. Aantal pagina's: 42. Prijs: € 10,00.

Website: http://www.cce.nl/hoofdmenu/Webshop/Bestellen/Mijn_kiekeboek_zo_voel_ik_mij_thuis.

Geschikt voor:

- Identiteitsondersteuning
- Beeldvorming aanvullen
- Continuïteit van de zorg waarborgen

Korte typering:

Gebonden uitgave dat kinderen (al of niet met een verstandelijke beperking) zelf kunnen invullen.

Bedoeld om specifieke gewoonten te noteren, zodat bij verhuizing die zaken niet vergeten worden.

Als steuntje in de rug een prima hulpmiddel. Niet geschikt als volwaardig levensboek.

Cathrien Jansen,

Reis door de tijd.

Kampen: MéMé 2003. Isbn 9789076591018. Aantal pagina's: 50. Prijs: € 18,5.

Website: <http://www.meme.nl/contents/nl/p1.html>.

Geschikt voor:

- Identiteitsondersteuning
- Versterken van netwerk
- Beeldvorming aanvullen

Korte typering:

Voorgedrukt invulboek. Losbladig systeem waarin gemakkelijk vellen uitgehaald en toegevoegd kunnen worden.

Gemakkelijk hanteerbaar.

Gericht op ouderen, niet specifiek bedoeld voor mensen met een verstandelijke beperking.

De van te voren bedachte thema's sluiten mogelijk niet altijd even goed aan bij de thema's die voor mensen met een verstandelijke beperking relevant zijn.

De uitvoering heeft een nostalgische uitstraling.

Riet Fiddelaers-Jaspers, Huub Buijssen,

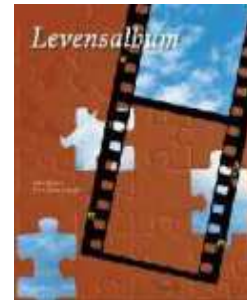
Levensalbum. Voor dementerende mensen en hun familie en verzorgers.

Budel: Damon 2008. Isbn **8050. Aantal pagina's: 160. Prijs: € 19,90.

Website: <http://www.damon.nl/boek.php?usrid=&f=&sub=&sort=titel&id=877>.

Geschikt voor:

- Identiteitsondersteuning
- Versterken van netwerk
- Beeldvorming aanvullen
- Zorg afstemmen op de identiteit van de cliënt

Korte typering:

Voorgedrukt invulboek, losbladig systeem in multomap.

Specifiek gericht op ouderen die lijden aan dementie.

Bedoeld om ouderen grip te geven op hun identiteit, maar vooral om met de ouderen zelf in contact te gaan over wie ze zijn en over wie (en wat) belangrijk voor hen zijn of waren. De communicatie staat centraal en de degelijke handleiding gaat op dat punt uitvoerig in.

Bevat maar liefst 160 pagina's, met een keur aan thema's en onderwerpen. Daardoor kan gemakkelijk gekozen worden elementen die niet van toepassing zijn weg te laten.

Ook hier weer het bezwaar dat veel vragen te specifiek zijn en niet goed zullen passen bij de bijzondere levensloop van demente ouderen met een verstandelijke beperking.

Vragenlijsten

Trudy Beijck-Damen,

Het levensverhaal van mensen met een verstandelijke handicap.

Dwingeloo: Kavanah 3e druk 2007 (1e druk 1999). Isbn 978-90-5740-077-3. Aantal pagina's: 72. Prijs: € 8,50.

Website: <http://www.kavanah.nl/productinfo.asp?prodid=181&terug=titelregister%2Easp>.

Geschikt voor:

- Identiteitsondersteuning
- Versterken van netwerk
- Beeldvorming aanvullen
- Continuïteit van de zorg waarborgen
- Zingevingsondersteuning

Korte typering:

Het boek bevat een vragenlijst met relevante vragen gericht op mensen met een verstandelijke beperking, aan de hand waarvan de client zelf, familie of begeleiders een levensverhaal op schrift kunnen stellen.

De inleiding bevat een duidelijk kader waarbinnen levensverhalen gebruikt kunnen worden. Het geeft duidelijke aanwijzingen hoe de vragenlijst gehanteerd kan worden.

Myga Hünewinckell, Willem Cranen, Heinz Tietjen,

De levensloper.

Uitgegeven door Hand in hand 2010. Aantal pagina's: 48. Prijs: € 0,00.

Website: http://www.euregioprojekt-handinhand.nl/fileadmin/hih/Abschluss/00_B_T3Ex_NL.pdf.

Geschikt voor:

- Identiteitsondersteuning
- Zingevingsondersteuning
- Ondersteuning bij verlies en rouw
- Versterken van netwerk
- Zorg afstemmen op de identiteit van de cliënt
- Continuïteit van de zorg waarborgen

Korte typering:

Bevat 10 thematische werkbladen met een aantal korte, zeer open vragen over relevante thema's die biografisch worden behandeld.

01 Zo ben ik!; 02 Ik hoor erbij!; 03 Dat kan ik!; 04 Dromen is leven!; 05 Mijn Nieuwjaar!; 06 Ik heb het in de hand!; 07 Dit heb ik mooi bereikt!; 08 Afscheid nemen en leven – Stilstaan bij afscheid en dood; 09 Ik ga verder!; 10 Belevings-loper

In de stijl van deze levenslopers kunnen gemakkelijk thema's worden toegevoegd.

Aan de hand van dit materiaal kan ook een schtkist of een levensboek worden gemaakt. In gesprek gaan met de client over haar of zijn leven staat echter centraal.

Een open en dynamische methode, die wel eisen stelt aan de gesprekspartners.

Gratis te downloaden, hoewel het niet erg gebruikersvriendelijk wordt aangeboden op het internet.

Wout Huizing, Thijs Tromp,

Mijn leven in kaart. Met ouderen in gesprek over hun levensverhaal.

Houten: Bohn Stafleu van Loghum 2007. Isbn 9789031351497. Aantal pagina's: 55 + kaartenset.

Prijs: € 35,95.

Website: www.bsl.nl

Geschikt voor:

- Identiteitsondersteuning
- Zingevingsondersteuning
- Verleden verwerken / balans opmaken
- Zorg afstemmen op de identiteit van de cliënt
- Ondersteuning bij verlies en rouw
- Versterken van netwerk

Korte typering:

Kaartenset met vragen over thema's als relaties, werk, wonen, opleiding, zingeving en oud worden. Geschikt om met cliënten die zich verbaal goed kunnen redden in gesprek te gaan over hun levensverhaal.

Aan de hand van de gesprekken kan desgewenst een levensboek, een schatkist of een levensposter gemaakt worden.

Wetenschappelijk aangetoonde effecten op zingeving bij ouderen.

Uitstekende handleiding, begrijpelijk voor zorgverleners en vrijwilligers

Voorleesmethoden

Carla Wikkerman, Nelleke Boer,

Voorlezen-Plus (Multi-Sensory Storytelling).

Website: <http://www.voorlezen-plus.nl/index.html>.

Geschikt voor:

- Zingevingsondersteuning
- Versterken van netwerk

Korte typering:

Multi-sensory storytelling is gericht op mensen met ernstige meervoudige beperkingen of voor mensen die lijden aan dementie in een gevorderd stadium.

Omvat het vertellen van verhalen met behulp van fel gekleurde voorwerpen en platen. Door het zien van de kleuren, het aanraken van de voorwerpen en het horen van het expressief vertelde verhaal, wordt de zintuiglijke expressie van de deelnemers gestimuleerd.

Er is nog geen methode op papier beschikbaar. Wikkerman en Boer verzorgen regelmatig workshops waarin ze cursisten leren zelf verhalen te maken met behulp van voorwerpen en (fel gekleurde) platen. De methode stamt uit Schotland (PAMIS) en is recent wetenschappelijk getest door L. Jonckheere uit Leuven.

Methoden voor begeleiding bij verlies en rouw

Riet Fiddelaers-Jaspers, Hennie van Schooten,

Ik mis je zo. Mijn boek met herinneringen.

Budel: Damon 2005. Isbn **620 1. Aantal pagina's: 57 + 64. Prijs: € 19,90.

Website: www.in-de-wolken.nl<http://www.in-de-wolken.nl>.

Geschikt voor:

- Ondersteuning bij verlies en rouw
- Zingevingsondersteuning

Korte typering:

Een boek om herinneringen aan een overleden dierbare in op te schrijven en desgewenst foto's en documenten in te plakken.

Voorgedrukte vragen.

Bevat een uitstekende handleiding over het omgaan met rouw bij mensen met een verstandelijke beperking.

Doordat herinneringen ophaalt aan een ander, leidt het niet als de voorgedrukte levensboeken aan het euvel van de voorgekookte levensloop.

Riet Fiddelaers-Jaspers, Hennie van Schooten,

Ik mis je zo. Foto- en pictogrammen

Budel: Damon 2005. Isbn **625 2. Aantal pagina's: nvt. Prijs: € 5,00.

Website: www.in-de-wolken.nl<http://www.in-de-wolken.nl>

Geschikt voor:

- Ondersteuning bij verlies en rouw
- Zingevingsondersteuning

Korte typering:

Een doosje met een set foto's en een reeks pictogrammen.

Bedoeld om met cliënten te spreken over verlies van en rouw om een dierbare.

Kan als ondersteuning gebruikt worden bij het boek met de gelijknamige titel.

Is ook te hanteren als zelfstandig middel voor ervaren zorgverleners.

Verdrietkoffer

Utrecht: In de Wolken. Prijs: € 300,00.

Website: <http://www.in-de-wolken.nl/detail/75/webshop/zoeken/verdrietkoffer>.

Geschikt voor:

- Ondersteuning bij verlies en rouw
- Zingevingsondersteuning

Korte typering:

Bevat een keur aan materialen en informatie om jongeren te begeleiden bij rouw.

De tips, suggesties en materialen zijn door ervaren zorgverleners ook te gebruiken voor mensen met een verstandelijke beperking.

De koffer bestaat o.a. uit boeken voor volwassenen (leerkracht, ouder, begeleider), boeken voor de jongeren, werk- en herinneringsboeken, brochures, verschillende (spel)materialen. Verder bevat de

koffer voorbeelden van draaiboeken, een handleiding voor het opzetten en begeleiden van rouwgroepen, tips en uitleg over rouwreacties bij jongeren.

Digitale methoden

Dick Lunenburg,

Digitaal levensboek.

Doorn: Bartimeüs. Isbn. Aantal pagina's: . Prijs: € 0.

Website: http://www.bartimeus.nl/over_bartimeus/diglebensboekmv.

Geschikt voor:

- Identiteitsondersteuning
- Continuïteit van de zorg waarborgen
- Beeldvorming aanvullen

Korte typering:

Digitaal levensboek, specifiek ontwikkeld voor mensen met een visuele en verstandelijke beperking. Voorlopig alleen beschikbaar binnen Bartimeus.

Mijnleven.nl

Gemaakt door: mijnleven.nl 2011.

Website: <http://www.mijnleven.nl/>.

Geschikt voor: ?

Korte typering:

Digitaal levensboek, recent ontwikkeld voor ouderen.

Aan het gebruik zijn kosten verbonden.

Geschiktheid voor mensen met een verstandelijke beperking kon, vanwege het afgeschermd karakter, nog niet beoordeeld worden.

Diversen

Open de cirkel, kaartenset levensverhalen.

Bureau Edubooks & Training. Prijs: € 157,5.

Website: <http://www.opendecirkel.nl/>.

Geschikt voor: nvt

Korte typering:

Spel, bedoeld voor familie en zorgverleners om over het belang en de inhoud van levensverhalen met elkaar in gesprek te komen.

Handig in de voorfase van een traject waarin het werken met levensverhalen wordt overwogen.

Kan gebruikt worden in combinatie met het gehele spel, maar de vragenlijst kan ook afzonderlijk gebruikt worden. De vragenlijst is gratis te downloaden.

Niet bedoeld voor het maken van levensboeken zelf.

Henri Rijksen,

Leven in het zorgplan. Levensvragen in het zorgplan voor mensen met een verstandelijke handicap.

Leende: Damon 2002. Isbn 9789055732890. Aantal pagina's: 160. Prijs: € 14,5.

Website: http://www.relief.nl/wdw_publicaties.php.

Geschikt voor:

- Zingevingsondersteuning
- Ondersteuning bij verlies en rouw
- Versterken van netwerk
- Zorg afstemmen op de identiteit van de cliënt

Korte typering:

Hoewel dit boek zich richt op levensvragen in het begeleidingsplan, bieden de vragenlijsten en voorbeelden houvast om ook biografisch te werken.

Geschikt voor hoger opgeleide zorgprofessionals en geestelijk verzorgers.

Tjeu van Knippenberg,

Tussen naam en identiteit. Een pilotproject over zingeving en levensverhaal in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking.

Korte typering:

Nog geen informatie over beschikbaar.